

Dkt. August Konkeli, Mambo ya Nyakati, Kipindi cha 21, Kubomolewa kwa Hekalu

© 2024 Gus Konkeli na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dkt. August Konkeli katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Mambo ya Nyakati. Huu ni kipindi cha 21, Kuangamizwa kwa Hekalu.

Tuliishia na hadithi ya wafalme wawili ambao utawala wao uliathiriwa sana kwa sababu ya kutokuwa waaminifu kwa Mungu na azimio lao la kuendesha ufalme wao wenyewe kana kwamba walikuwa kwenye kiti chao cha enzi badala ya kuwa kwenye kiti cha enzi cha Mungu kama mwandishi wa historia anavyokiona.

Kinachofuata sasa ni utawala wa Uzia. Ili kuweka hili katika mtazamo wa kihistoria na kisiasa, tuko mwanzoni mwa karne ya 8. Uzia alikuwa na utawala mrefu sana katika nusu ya kwanza ya karne ya 8.

Ni wakati ambao una mafanikio makubwa kisiasa na kiuchumi. Kwa hivyo, tukirudi kwenye kitabu cha Wafalme, tunachokiona ni kwamba Yeroboamu wa Pili ni mfalme kaskazini na kwamba kaskazini, Israeli, katika hatua hii ya wakati, inapata ushawishi wa kisiasa na nguvu kama ambavyo haikuwahi kuwa nayo tangu wakati wa Sulemani. Mipaka ya Israeli ambayo imeelezwa katika Wafalme chini ya Yeroboamu wa Pili inaenea hadi eneo la Aramu- Soba na hadi Bahari ya Shamu kama ilivyokuwa hapo awali.

Kwa hivyo, hizi zilikuwa kaskazini, hasa katika Israeli, nyakati zenye ubaya sana, na hapa ndipo tunapopata hukumu za nabii Amosi, hasa zikionyesha ufidiaji wa viongozi na jinsi walivyokuwa wakiponda vichwa vya maskini hadi mavumbini na kadhalika.

Sasa, Uzia, ambaye alitawala wakati huo huo, alikuwa mnufaika wa bahati hizi za kisiasa, ambazo zilitokea kwa kiasi kikubwa kwa sababu Waashuri walikuwa bado katika kipindi cha kuangamia. Waaramu walikuwa wamesukumwa nyuma chini ya mamlaka ya Yeroboamu, ambaye alikuwa amejenga upya jeshi baada ya wakati wa Yehu na utakaso wake mbaya.

Na kwa hivyo, Uzia alikuwa mnufaika wa hilo. Hata hivyo, mwisho wa utawala wa Uzia unaonyeshwa hasa na kuanguka kwa hekalu. Kwa hivyo, ingawa kipindi hiki cha wakati kinaanza kwa njia ya mafanikio makubwa, kinaishia kwa njia mbaya sana kuhusu hekalu.

Tunaanza na mfalme anayejulikana kama Uzia, ambaye kwingineko pia anajulikana kama Azaria. Utawala wa Uzia umegawanywa katika vipindi viwili tofauti sana. Kuna

kipindi cha mafanikio makubwa ya kijeshi na kiuchumi, upanuzi katika eneo la Wafilisti, maendeleo ya ngome, na maendeleo ya kilimo.

Uzia alikuwa mtetezi mkubwa wa mambo haya yote. Na hili , bila shaka, linaonekana kulingana na kile kilichokuwa kikitokea pia kwa jirani yake muhimu zaidi, Yeroboamu wa Pili, upande wa kaskazini. Kwa hivyo, Uzia alikuwa na uhuru mwingi wa kufuata mafanikio haya yote.

Hata hivyo, utawala wa Uzia hauishii vizuri sana. Na Mambo ya Nyakati yanatuambia kuhusu tukio la Uzia, ambalo tunalijua kutoka kwake pekee, ambapo anajaribu kunyakua mamlaka ya kuhani. Sasa, hekaluni na kwa Yuda, hili si jambo dogo.

Tukirudi nyuma kwenye Torati, kuna utengano kati ya mfalme na kuhani. Hili ni jambo linaloelezwa kwa undani katika kitabu cha Waebrania. Yesu anakujaje kuwa mfalme na kuhani wakati, kulingana na Torati, majukumu mawili ya mfalme na kuhani huwa tofauti kila wakati? Mwandishi wa Waebrania anafanya ufafanuzi wake mwenyewe wa Mwanzo kuelezea jinsi, katika nafsi ya Yesu, ofisi hizi mbili zinavyounganishwa ili Yesu awe mfalme na kuhani.

Kinachotofautiana sana kuhusu hili wakati wa Yuda na wakati wa hekalu ni jinsi lilivyo tofauti na mataifa mengine yote. Katika mataifa mengine yote yanayozunguka, mfalme ndiye kuhani na mfalme ndiye anayedhibiti shughuli zote za hekalu. Lakini katika Israeli, haikuwa hivyo.

Kama Kumbukumbu la Torati linavyoeleza wazi, katika Israeli, mfalme alipaswa kuwa na nakala ya Torati hii. Alipaswa kuwa na nakala ya maagizo haya kando yake. Alipaswa kufuata maagizo haya na alipaswa kuwaongoza watu wake katika kufuata maagizo haya.

Mfalme hakuwa mfalme kwa haki yake mwenyewe. Alikuwa mfalme chini ya ufunuo wa mfalme wa wafalme. Alikuwa mfalme chini ya mamlaka ya Mungu na kwa hivyo, alikuwa chini ya agano na chini ya matakwa ya Mungu, kama watu wengine wote.

Hilo lilikuwa jukumu lake na hilo lilikuwa jukumu lake. Kuhani alikuwa na jukumu tofauti kabisa katika kutekeleza agano hili kuhusiana na Mungu. Na hivyo, makuhani wamepewa jukumu lao wenyewe katika Kumbukumbu la Torati kwa uwazi kabisa.

Na, bila shaka, katika Hesabu na Mambo ya Walawi, tunaona hili waziwazi kama makuhani wakiwa wazao wa Haruni, ilhali mfalme kamwe si mzao wa Haruni. Kwa hivyo, utengano huu katika taifa la Israeli ulikuwa njia ya kuweka wazi kila wakati kwamba walikuwa chini ya Yahweh, yule aliyewapa agano na yule aliyeweka agano lake litekelezwe na mfalme kwa namna moja, lakini uwakilishi wa Yahweh kama mfalme, uwakilishi kupitia hekalu na mila zake zote na kila kitu kingine, ulipaswa kutekelezwa na kuhani. Majukumu ya kuhani hayakupaswa kukiukwa na mtu

mwingine yeyote kwa sababu wao ndio ambao, kwa maana hiyo, walikuwa watakatifu.

Yaani, walipata jina maalum kutoka kwa Mungu kama hadhi ya kuwawezesha kuingia mahali patakatifu hekaluni. Na mara moja kwa mwaka kunyunyizia damu kwenye kaphodat , sanduku lililo mahali patakatifu sana ambalo linamwakilisha Mungu. Huu ndio jina lao, na ndiyo maana wanaitwa watakatifu kwa njia ambayo mfalme na watu si watakatifu.

Sasa, kuna njia nyingine ya kuiangalia tunapokuja kwenye agano katika kitabu cha Kutoka. Watu wote katika Kutoka 20 wametengwa na Mungu na ni watakatifu, na mataifa yote ya Israeli yanamwakilisha Mungu. Kwa hivyo, kuna heshima ambayo kila Mwisraeli ni mtakatifu.

Lakini katika kazi ya liturujia, kuna tofauti zaidi, na ni Walawi pekee, na ni makuhani pekee kama sehemu ya Walawi walio na sifa hii ya kustahili kutekeleza ibada hekaluni, ambazo zinawakilisha utakatifu mbele za Mungu. Kwa hivyo, inaweza kuonekana kama jambo kubwa sana kwamba Uzia, mfalme, angejaribu kutoa uvumba kwenye madhabahu iliyosimama mbele ya patakatifu pa patakatifu. Lakini ilikuwa ni ukiukwaji kamili wa agano na ukiukwaji kamili wa miundo ambayo ingewakilisha agano na, haswa, miundo ambayo ilipaswa kuwakilisha hekalu na kazi yake.

Kwa hivyo, hii, kwa hivyo, ilikuwa dhambi kubwa sana iliyofanywa na Uzia. Matokeo yake yalikuwa kwamba akawa na ukoma. Sasa, sisi tunaishi katika siku za COVID tunaweza kuelewa kidogo kuhusu biashara hii yote ya kutengwa.

Hakuna kitu ambacho wengi wetu tunaogopa zaidi kuliko kuambiwa tunapaswa kujitenga kwa siku 14 na hatuwezi kuingiliana kijamii na mtu mwingine yeyote kwa siku 14. Hiyo ndiyo dunia yetu hapa Kanada angalau hivi sasa. Na kwa hivyo, kila wakati tunafanya kazi na tishio hili la kutengwa ambalo haimaanishi kabisa kwamba tuko gerezani.

Tuko huru kwa namna fulani, lakini tuko huru kwa namna iliyofungwa sana kwa kuwa hatuwezi kuwa na aina fulani za mawasiliano, na tuna vikwazo popote tunapoweza kwenda na mambo ya aina hiyo. Naam, ndivyo ilivyokuwa kweli kwa mtu mwenye ukoma katika nyakati za kale, isipokuwa kama mtu mwenye ukoma hakuponywa ukoma, ambao ulikuwa ugonjwa wa ngozi wa aina fulani. Haukuwa ugonjwa wa Hansen, lakini watu wenye ukoma walikuwa katika kundi lile lile la kile tunachokiita leo katika kutengwa kwa nyakati za COVID.

Kwa hivyo, Uzia hakuweza tena kutekeleza majukumu yake ya kifalme kama mfalme kwa sababu adhabu yake kwa kukiuka haki za kuhani ilimfanya awe na ukoma. Hiyo

ndiyo hadithi ya kusikitisha ya mwisho wa Uzia. Uzia anarithiwa na mwanawe Yothamu.

Sasa, tukiangalia utawala wa Yothamu kutoka kwa mtazamo wa kihistoria, siku za Yothamu ni nusu ya pili ya karne ya 8. Uzia anakufa yapata mwaka 840. Uzia anazungumzia sana hili.

Katika mwaka ambao Mfalme Uzia alikufa, nilimwona Bwana akiwa juu na kuinuliwa. Sasa, huo ulikuwa ufunuo muhimu sana kwa Uzia kwa sababu kweli, Uzia alipokufa, upotovu ambao tayari ulikuwa umeanza kutokea kaskazini ambapo, baada ya utawala wa Yeroboamu wa Pili, kulikuwa na mauaji ya mara kwa mara na sheria zinazoshindana kati ya wafalme wa mwisho wa Peka na Resini na Peka na wengine. Nyakati za kisiasa hazikuwa na uhakika sana na, kwa sehemu, nyakati za kisiasa hazikuwa na uhakika sana kwa sababu Tiglath-Pileseri, mfalme wa Ashuru, sasa alikuwa akiwahamisha sio Waaramu au Shamu kaskazini tu, bali alikuwa akikaribia Israeli zaidi na zaidi, na hii ilikuwa ikileta shinikizo kubwa kwa Israeli na wafalme wake.

Kwa hivyo, Uzia alipokufa mwaka wa 740, Isaya alilazimika kukumbushwa mfalme huyo, Bwana aliyekuwa juu na aliyeinuliwa. Naam, ni muda mfupi baada ya wakati huu ndipo Yothamu anapokuja kutawala. Kama tukilifanyia kazi hili kwa mpangilio wa matukio, Yothamu angekuwa na mwingiliano mrefu wa utawala na baba yake, Uzia.

Sasa, hilo lina maana kubwa kwa sababu kama Uzia alikuwa mkoma na kimsingi alikuwa ametengwa, mtu mwingine alipaswa kutawala badala yake. Kwa hivyo, bado alikuwa mfalme, lakini mtu mwingine alikuwa akitawala badala yake, na huyo alikuwa mwanawe Yothamu. Sasa, Yothamu, kama alivyoriptiwa hapa katika Kitabu cha Mambo ya Nyakati, anapewa tathmini chanya kabisa.

Yuko kama baba yake Uzia alivyokuwa. Unaona, mwanzoni mwa utawala wake, Uzia ndiye aliyeifanya Yuda iwe na mafanikio na ambaye alilifanya hekalu la mahali pa ibada kuwa kipaumbele. Lakini, zilikuwa nyakati zenye msukosuko sana, na kisiasa, Yothamu bado aliweza kuwa na kiasi fulani cha udhibiti katika ng'ambo ya Yordani, ambayo ndiyo ambayo Mwandishi wa Mambo ya Nyakati anazungumzia.

Kwa hivyo, Yothamu, kama mrithi wa Uzia, kwa kweli, kwa Mwandishi wa Mambo ya Nyakati, ana tathmini chanya, ambayo ni kinyume cha mrithi wake Ahazi. Ahazi ndiye mfalme atakayetawala Yuda wakati mwisho wa Israeli utakapoanza kutumika. Baada ya Tiglath-Pileseri alikuwa Shalmaneseri wa Tano, na kisha Sargoni wa Pili, na kimsingi, kama ilivyoenezwa katika Isaya sura ya 8 na 9, au 7 hadi 9, Israeli iligeuzwa kuwa majimbo ya Ashuru, katika eneo la bahari, katika Galilaya, na katika eneo la mataifa.

Kwa hivyo, Israeli haikuwa huru tena. Bila shaka, mwaka wa 722, kulikuja kushindwa kwa Samaria, mwisho wa utawala wote, mwisho wa utawala wa Hosea, na uhamisho. Yote hayo yanatokea katika 2 Wafalme 16 na 2 Wafalme 17.

Mwandishi wa Mambo ya Nyakati harejelei kinachotokea Israeli kaskazini, ingawa simulizi lake linaweka wazi kwamba Ahazi, ambaye ni mrithi wa Yothamu, amethiriwa sana na matukio haya yote. Kwa hivyo, kuanguka kwa Israeli na utawala wa Waashuri kumesababisha ibada ya Baali kufufuliwa. Na Ahazi anatajwa kuwa mmoja wa wafalme waliowapitisha watoto wake motoni.

Wakati mwingine hii imeonyeshwa kama kafara ya mtoto kwa maslahi ya kuwa faida kwa mfalme. Na si kwamba hilo huenda halikutokea, kama tunavyosoma kuhusu mfalme wa Moabu, kwa mfano, lakini uchunguzi wa kina wa marejeleo haya yote ya kumpitisha mtoto motoni ni kama sherehe ya mazishi ya mtoto mchanga ambaye amekufa katika ibada inayoitwa kwa Kiebrania kama tofeti . Kwa hivyo, hii ni wakfu kwa miungu mingine ambapo mwili wa mtoto huyu huchomwa kwenye tofeti .

Sio kafara ya watoto hasa, lakini ni sherehe ya kuweka wakfu ambapo kuwekwa wakfu ni kwa miungu mingine ambayo inatakiwa kusaidia. Kwa hivyo, Ahazi amehusika sana katika upatanishi wa kidini kwa njia nzito sana. Lakini muhimu zaidi, kama tunavyojua kutoka kwa kitabu cha Isaya, Ahazi alikuwa katika mgogoro na majirani zake wawili upande wa kaskazini.

Kwanza kabisa, Peka yuko Israeli, na kisha Resini yuko Shamu. Na, bila shaka, kama tunavyoona katika kitabu cha Isaya, Peka na Resini wote walikuwa wakijaribu kupinga kuongezeka kwa uvamizi wa majeshi ya Ashuru. Na kwa hivyo, walikuwa wakijaribu kuunda muungano ili kupinga majeshi haya ya Ashuru, na Ahazi hakutaka kujiunga na muungano huu.

Bila shaka, kile Ahazi alichofanya badala ya kujiunga na muungano wa Resini na Peka ni kutafuta msaada wa Waashuri ili kudumisha uhuru wake mwenyewe. Huenda hilo lisionekane kama hatua ya busara sana, na kwa kweli halikuwa hatua ya busara sana kwa sababu Waashuri hawakuwa na nia ya kuacha kuichukua Shamu na Israeli. Ni wazi kwamba Yuda ndiye aliyekuwa wa pili kwenye orodha yao, kama tutakavyoona katika hadithi ya Hezekia, ambaye ndiye mrithi wa Ahazi.

Lakini kwa vyovyote vile, hii ilikuwa mbinu ya kusikitisha na ya kutisha ya Ahazi, ambayo anapokea karipio kali katika Mambo ya Nyakati kutoka kwa nabii Odedi. Unabii huu wa Odedi ni utambuzi wa ukweli kwamba Israeli sasa inaanguka kwa nguvu ya Ashuru na kwamba wanahitaji kutambuliwa kama ndugu. Kwa sababu tu wameanguka kwa Waashuri haimaanishi kwamba, kwa namna fulani au nyingine, wanaacha kuwa sehemu ya Israeli.

Kwa hivyo, huu ndio ujumbe wa Odedi. Na bila shaka, tayari tumetaja kwamba jaribio la Ahazi la kushirikiana na Waashuri lilishindwa kabisa na lilikuwa janga. Kwa hivyo, sasa tuko katika wakati ambapo kuna enzi mpya kabisa kwa hekalu, na mwanzo mpya kabisa.

Tutaona kwamba katika kitabu cha Mambo ya Nyakati, Hezekia sasa anakuwa Sulemani wa pili, kwa sababu ana fursa mpya kabisa ya kuwa ndiye anayewakilisha Israeli yote. Huenda Waisraeli wamekwenda utumwani, wamechukuliwa na Waashuri, na baadhi yao wamehamishwa. Lakini hilo haliwazuii kuwa sehemu ya Israeli yote.

Hili linakuwa lengo kuu la Mwandishi wa Mambo ya Nyakati katika kuelezea utume wa Hezekia. Hekalu lilifikia kiwango cha chini chini ya utawala wa Ahazi, lakini kwa kutoweka kwa Kaskazini kama taifa na kama nguvu, kulikuwa na fursa nyingine katika suala la kuabudu na kukusanyika kuzunguka hekalu.

Huyu ni Dkt. August Konkel katika mafundisho yake kuhusu vitabu vya Mambo ya Nyakati. Hiki ni kipindi cha 21, Kubomolewa kwa Hekalu.